

ŘECKO 2011

Obsah:

Osm malých černoušků...

Putujeme za moudrostí (Delfy)

Pod trůnem bohů (pohoří Olymp)

Vznášení ve vzduchu (Meteora)

Vyhlašuje se všeřecký mír (Olympie)

Po kolejích táhnou bosí (Vouraikos)

První tu byl Kyklop (Korint, Mykény, Heraklion)

Přecpaná kolébka evropské civilizace (Athény)

Tento text byl sepsáný pro pobavení a případnou inspiraci při cestování. Jste proto vítáni ho číst, tisknout, stahovat, používat k podpalování ohně a podobně. Jakékoliv šíření obsahu, ať již webem nebo jinak, vcelku nebo po částech, ale podléhá mému předchozímu souhlasu. Odkazovat na článek je možné na jeho domovskou adresu na webu ocikvideni.cz. Díky.

Osm malých černoušků

Hostitel symposia, symposiarchos, vystupuje jako vůdce oslavy. Rozhoduje o tom, kolik vody se přimísí do vína a tedy jak rychle se přítomní opijí. Udává tón zábavy, která může být intelektuální a kultivovaná nebo obscénní a bezuzdá hned od začátku.

(E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)

Složení akční skupiny pro tuto cestu se neobvykle dynamicky vyvíjelo. Směrem dolů. Původně nás mělo být osm, dvě kolegyně stážující v Athénách, partner jedné z nich a nás dalších pět kolegů (včetně bývalých, dočasných a kolegapartnera). Jako první akční skupinu opustila dočasná kolegyně, původem z Rumunska, co by vlastně ze stáže v Čechách vyjela na výlet do Řecka. Asi to od ní bylo chytré, protože by naším způsobem cestování nejspíš byla nepříjemně překvapená. Pak se ze dvou stážistek jedna po týdnu vrátila a prohlásila, že do Řecka už nikdy. Její partner, i když nerad, vypadl s ní. A tak nás tedy zůstalo pět: kromě Dany, zdatně bojující s nástrahami studia na Athénské univerzitě, ještě Hvězdář, Kája, Vítek a já – skupina v podstatě zaběhnutá.

Země, do které jsme jeli, Řecko, je v mnoha směrech specifická. Za prvé je to země ostrovů – patří mu vlastně všechny ostrovy široko daleko. Tuto vlastnost jsme neměli možnost ocenit, omezili jsme se na pevninu – cestování po ostrovech by samo vydalo na týden.

Řecko je taky země hor. Sklon velkého procenta jeho území je pozoruhodný, nadmořská výška značná, zejména když uvážíme vzdálenost dotyčných vrcholů od moře. Je tu taky spousta lyžařských středisek.

Všudypřítomné jsou ruiny, zejména antické. Je to asi jako u nás s hrady – jen některé jsou velké a významné, ale skoro všude jsou aspoň nějaké menší. Je lepší nekopat do kamení, ještě by si to nějaký archeolog vzal osobně.

Z rostlinstva naprosto dominuje dar bohyně Athény, olivovník. Roste všude a v ohromných množstvích. Doplnkem jsou v nížinách pomerančovníky a cypřiše a v horách borovice a duby. Jinak je neobhospodařovaná vegetace porostem křovin, takzvané makie.

A konečně, Řecko je zemí prázdných domů. Skoro polovina veškerého obyvatelstva bydlí v aglomeraci Athén, další spousta v Soluni, Ioannině a pár dalších městech. Hory jsou hodně pusté; není tam moc co dělat, snad jen pást ovce a chovat včely. Překvapivější jsou prázdná města na pobřeží, čekající na turistickou sezónu.

Řecko je země zajímavá a přátelská, cestovatelům nakloněná – zkuste to taky.

Putujeme za moudrostí

Návštěvník Athén udělá dobře, když dorazí ve dne. Zorientovat se potmě v křivolakých městských uličkách, bez světel a názvů ulic, které by vás vedly, by bylo poštetilé i nebezpečné. (E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)

Ve tři hodiny, tedy na půl cestě na letiště, mi zazvonil telefon. Volal Kája, že mu ujel spoj a teprve vyjíždí z Pardubic. Nu dobrá, uvidíme, co se dá dělat. S Hvězdářem jsme obhlédli situaci a zařídili, co šlo. Později se ukázalo, že to za daných okolností bylo spíš kontraproduktivní; Kája nakonec dorazil úplně akorát včas. Vítek přišel jen asi pět minut před ním, jen nebyl tak nervózní, aby telefonoval. Let probíhal skvěle, zejména díky mezipřistání v Mnichově a tamním teplým nápojům zdarma – při procházce terminálem jsme si užívali čajíčků, kafiček a čokoládíček.

No a pak už jsme byli v Athénách. Podporováni heslem „Buď připraven“ jsme hbitě objevili autobus. Aspoň z jeho paluby jsme si užili nádhernou i tajemnou podívanou na velikonoční noční mši, ze které se odnáší z kostela zapálená svíčka. Snad každý člověk na ulici má světélko v ruce, rozchází se a schází jako roj světlušek.

Nutno dodat, že letištní autobusy jsou jediné, které v Athénách v noci jezdí, takže z náměstí Syntagma jsme nakonec šli pěšky. Popravdě – nebýt se mnou tři kluci, vzala bych si toho taxíka, protože skupinky spoře oděných dívek a mládenci se zlatými řetězy ve mně velký pocit bezpečí nebudili.

„Tak jsme tady, Imvrou 32. Kdo prozvoní Danu?“ „Já na ni nemám číslo,“ „Já taky ne,“ „Já sice jo, ale mám vybitou baterku,“ „Tak co budeme dělat?“ ... „Ahoj, já jsem se zrovna náhodou koukala z okna.“ No a protože už bylo zítra, šli jsme radši chvíli spát.

Na tuto akci jsme se rozhodli pro způsob cestování pro nás poněkud netypický – půjčili jsme si auto. Jeho vyzvednutí byla první akce následujícího dne.

„Jestli ono by nebylo bývalo jednodušší na tom letišti rovnou zůstat...“

Plechového miláčka jasně modré barvy jsme zvládli i nakrmit. Kupodivu, první pumpa, na kterou se dalo sjet ze silnice (tedy celkově asi šestá v pořadí) byla otevřená, přestože byla neděle velikonoční. Vedlejší mekdonald zavřený byl.

Silnice přelétla rovinu a začala stoupat do hor. Až pod vrcholky jsme dorazili k cíli dne – Delfám. Archeologické naleziště bylo pochopitelně co? – zavřené. Ne že by to moc vadilo, stejně už bylo dost pozdě. Prolezli jsme alespoň otevřenou spodní část se zbytky kruhového Athénina chrámu. Problému „kde uvařit večeři“ jsme se rozhodli čelit na vyhlídkové terase. „Tady se nesmí piknikovat!“ přerušil poklid večera pán z nedaleké restaurace, sotva jsme zapálili vařič.

Hvězdář je našťěstí pohotový diplomat: „Aha, to jsme nevěděli, moc se omlouváme. Tak my to jen doděláme a půjdeme.“ :-)

A tak jsme i učinili – šli jsme hledat místo ke spaní. Auto jsme nechali ve městě a sami jsme sešli o něco níž do olivovníkových sadů. Spali jsme mezi hvězdami a orchidejemi.

Delfy byly naším prvním setkáním s řeckou pohostinností. To bylo tak: Vítek nabíral vodu a zvolil k tomu účelu nenápadné prosmeknutí na záchody nedaleké hospůdky. Když vylézal ven, zastavil ho majitel. Se slovy „tahle voda není dobrá,“ mu natočil jinou z kohoutku za pultem...

Delfské naleziště i muzeum bylo ráno nejen otevřené, ale vzhledem k předsezóně i zadarmo. V muzeu jsou vysbírané zbytky soch a jiné obětní předměty, které se na místě našly, včetně výjimečné bronzové sochy

Vozataje. Ruiny jsou situované do dost příkrého svahu, vlastně na terasách. Nebylo tu normální město, ale svatyně, chrámový okrsek, většina budov proto byla nábožensky zaměřená – zejména obrovský chrám Apollóna, ze kterého zůstalo šest sloupů a základy, a mnoho takzvaných pokladnic, budov postavených pro uložení děkovných darů. Vzhledem k charakteru řeckých slavností nemohlo chybět divadlo a stadion. Z celé stavby mě ale nejvíc fascinovala jiná věc – obrovská zeď tvořící terasu pod Apollónovým

chrámem, je skoro celá popsána mnoha zprávami, malými písmenky, vytesanými do kamene. Co asi říkají? Jsou to prosby, díky, historie? Je škoda, že o takových věcech se v průvodcích nemluví...

Pod trůnem bohů

*Každému z božstev se dostává úcty, kterou vyžaduje jeho nebo její postavení. Na prvním místě mezi athénskými božstvy stojí otec Zeus a jeho oblíbená dcera Athéna.
(E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)*

„Pamatujete si, jak jsme jako malí stavěli autodráhu?“ připomněla Dana před obzvláště vypečeným úsekem silnice. Jak už jsem se zmiňovala, jen málo oblastí v Řecku není hornatých. Silnice tedy téměř neustále buď šplhá v serpentínách nahoru, nebo se spouští dolů, občas traverzuje svah a pak zatáčky „jen“ kopírují úbočí hory. Najednou hory skončí (během téměř několika metrů) silnice se napřímí, přeletí nížinu s olivovníky a začne šplhat na jiné hory. A i přes pocit, že je člověk na horkém jihu, je na vrcholcích hor vidět sníh.

Na tomhle přejezdu jsme měli naplánovanou zastávku v kaňonu Tembi. Kaňon je zajímavý i sám o sobě – je to zásek do pohoří Olymp, které jinak tvoří podél pobřeží souvislou hradbu. Právě tudy se vylilo pravěké jezero, které pokrývalo vnitrozemí Řecka a vyrábělo slepence v Meteoře (viz Vznášení ve vzduchu). Dnes je ovšem důvod k zastávce hlavně kostelík svaté Paraskevi a její posvátný jeskynní pramen. Pro zájemce pak rovněž nákup suvenýrů.

Naším cílem bylo Litochoro, výchozí vesnice pro cestu na horu Olymp, co se vlastně jmenuje Mytikas. Ne že bychom se chystali až nahoru – na to bychom podle všeho potřebovali vybavení do sněhu. Jako náhradu jsme chtěli projít soutěsku Enipea, kudy se na Mytikas

nastupuje. Vznikl tím ovšem malý logistický problém ve stylu převozníka ze známých hádanek – pokud projdeme soutěsku jedním směrem, což je příjemný jednodenní výlet, jak se dostaneme dolů? My jsme ovšem naštěstí měli převozníky dva a tak jsme vytvořili dvě protisměrné skupiny. Po noci strávené v makii kousek od vesnice se tedy skupina A, jejímž členem jsem měla tu čest být, vydala autem nahoru k Prionii.

Kromě přírodních krás je v soutěsce ještě jedna zajímavost – klášter svatého Dionysia. Přestože je obydlený, jako by byl zosobněním horské opuštěnosti – šedé kamenné zdi, některé pobožené, všechny hrubé a ošlehané, ticho, jen mlha se válí kolem. Mniši si nás nevšímalí, opravdu to tu vypadá jako poustevna, jako by se tu zastavil čas. Od brány jsme se pustili podle šipky ke Svaté jeskyni.

(Až o hodně později nám došlo, že jsme si tím zařídili pěknou náblížku; většinu cesty k jeskyni dnes půjdeme celkem třikrát...) Svatá jeskyně se vyznačuje dvěma pozoruhodnostmi – kapličkou Narození Páně a pramenem svatého Dionysia. Kaplička je malinká, plná ikon, pramen je schovaný za kapličkou, je potřeba k němu tápat temnotou. I tady je ticho a klid, místo, na které svět zapomněl.

Zpět do reality – pospícháme k autu a autem na konec cesty, k Prionii. Prší čím dál víc; od česko-řecké rodiny se dozvídáme, že také čím výš tím víc, oni si to vyzkoušeli. Tak nám ani nemusí být líto, že jsme nezačali s výstupem až odtud. Z hlediska sněhu by to bývalo šlo podle všeho ještě docela dlouho. Ale my jsme zamířili dolů.

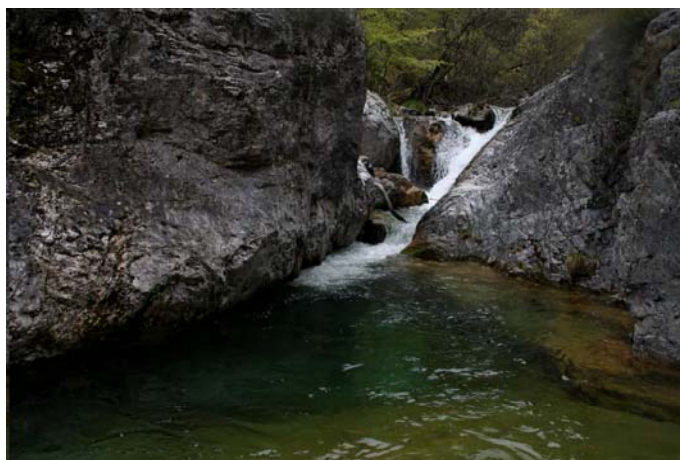
Údolí je krásnou ukázkou horské krajiny – převážně díky kombinacím kámen-voda, o které se zasloužil potok na dně. Hra barev sahá od modré vody, přes žlutý písek a jasně zelené jarní

listí až po bílé skály. Ve vyšší části údolí by se i dobře tábořilo. Skupinu B jsme potkali kousek nad úrovní kláštera a předali jsme převoznické veslo... totiž klíčky od auta.

S postupem doby vedla cesta stále výrazněji po úbočí a na to, že směřovala z kopce, se na ní dost šplhalo nahoru. Tím se zase, na druhou stranu, otevíraly pohledy do dálky, na vrcholy i do hlubin, a nakonec také na pobřeží a moře. Dokonce i počasí se umoudřilo.

„Tady by to šlo,“ usoudili jsme.

Spousty vody slibovaly to, co se jinak dalo sehnat pouze obtížně – možnost se umýt. Voda byla, mírně řečeno, neteplá; ledoví muži ve výpravě se hecovali, kdo v ní jak dlouho pobude. Horké Řecko se zatím někde dobře schovávalo.

Vznášení ve vzduchu

Attika má čtyři charakteristická roční období spíše s chladnými než mrazivými zimami, velmi horkými léty a mírným jarem a podzimem. Cestování během zimy je obtížné, protože bouře na moři a náhlé záplavy na souši způsobují, že ani jedna trasa není bezpečná. Na vrcholu léta návštěvníky může sužovat nesnesitelné vedro, které vystavuje zemi suchu a lesním požárům. (E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)

„Podívejte se, tahle kytka vypadá víc rozkvetlá než včera,“ snažila se Dana najít nějaký pozitivní impuls proti mokré náladě. Celou noc vytrvale lilo a na nějakou radikální změnu to zatím nevypadalo.

„To teda nevím, proč jsem si sem brala krat'asy. Zatím jen zbytečně zabírají místo v batohu,“ brblala jsem.

„Já jsem si dokonce vzal dvoje,“ sdílel Kája mé pocity.

„Já se vám divím, já nemám krat'asy vůbec a taky mi nechybí!“ kontroval Hvězdář.

Radosti pokračovaly. Těsně před námi vypnuli mýtnou bránu, což nás těšilo jen tak dlouho, než se ukázalo, že pravou příčinou je uzavření soutěsky Tembi. Nová trasa měla všechny vlastnosti zkratky – byla to nejen delší, ale i horší cesta. Vytrvalý liják řízení nijak neusnadňoval. Náladu mírně zvedl až oběd – dnes se konal nákupní den.

Oproti plánům byl už večer, když se z nudné roviny začaly zvedat podivné tvary a objevila se šipka s nápisem Meteora. Tohle jméno znamená něco jako „letící“ nebo „vznášející se“, podoba s meteoritem proto není až tak náhodná. V tomto případě se ovšem vznášejí kláštery, jelikož byly postavené na vrcholcích skalních věží. Po okolním skalním městě jich je roztroušených šest; kdysi jich bylo mnohem víc, ale z ostatních už jsou jen horolezecké ruiny. Proč horolezecké: mniši toho totiž ze své

izolované výše moc s „pevninou“ nepřepravovali a pokud ano, používali žebříky a kladky. Velmi oblíbená je historka, jak vyměňovali lana na kladce, až když se z Boží vůle pod někým přetrhla. V přeživších kláštrech pro turisty už radši vytesali schody. V šest hodin večer už ovšem byly schody přehrazené pevnou mříží, zbývalo jen kochat se výhledy do zamlžené a mokře barevné krajiny.

„Nechcete koláč?“ úplně cizí lidi nám podávali balíček velikosti bochníku chleba.

„???“

„To patří k Velikonocím, je to taková specialita, vemte si.“

„Ehm, děkujeme mockrát,“ nezmohli jsme se na pohotovější reakci. Koláč byl moc dobrý :-)

Večer se nachýlil a nastala komplikovaná diskuse, hodnotící relativní výhody různých možných míst na přespaní s ohledem na počasí. Dilema roztáhl až Vítek, který šel na průzkum nejbližšího okolí a vrátil se s tím, že támhle je hezký převis. Stejně jako Kasandra měl pravdu a nikdo mu nevěřil, ale naštěstí byl v přesvědčování dost vytrvalý. Místo, které našel, bylo blízko kláštera, takže poblíž mohl zůstat parkovat náš modrý samohyb, ale kryté skálou a ve slepé roklí, takže bylo málo pravděpodobné, že by si nás někdo všiml. No a pod převisem se dalo existovat, aniž by nám kapalo za krk. Ani jsme nestavěli stany... i když jsem po tom, co jsme při předběžných úpravách vyrušili štíra, začala spatřovat jejich jisté výhody. Přestože se nás štír nejspíš bál víc než my jeho.

Zamlžená rokle vypadala jako ze Psa Baskervilského. Zdejší skály jsou ze zvláštního materiálu, velmi hrubého slepence, který obsahuje i velké valouny; kromě toho tu nějaké záhady eroze nechaly celé veliké balvany ležet na dně. Na skalních výstupcích seděly kavky a slyšet bylo jen tukaní deště; z mlhy se pomalu stávala tma. Ráno jsme navštívili spolu se skupinami dalších turistů některé z klášterů – Agios Stefanos, Varlaam a Rousanou. Kontrast s klášterem Agios

Diyonisios byl obrovský. Zatímco kostely byly opečované na obou místech, dokonalé dláždění, spárování, lakování, vymydlenost a květiny se vyskytovaly jen zde. V klášteře Varlaam jsem se s nějakou privilegovanou skupinou dostala do vnitřních prostor a hlazená kamenná podlaha a kazetový strop celkem jasně mluvily bohatstvím. Ne že by byly kláštery bez toho nezajímavé - poloha je předurčila k promyšlenému a rozkouskovanému využití prostoru a tím i k sympatické architektuře a skály by byly fascinující i samy o sobě. No a všechno dohromady znamenalo, že jsme se rozhodně necítili sami, hordy turistů vlezli všude jako mravenci. Život v rozjímání už si mniši v Meteore moc neužijí...

Vyhlašuje se všeřecký mír

*Tradiční attický jídelníček patří patrně k nejchudším v pevninském Řecku. Sestává se hlavně z chleba, pojídaného s olivami, cibulí, čočkou a pórkem s trochou sýra nebo ryb. Maso bylo jen o svátcích. Ale v poslední době rozvoj obchodu rozšířil nabídku dostupného jídla.
(E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)*

Sluníčko vykouklo u Amfilochie, tak jsme to oslavili zmrzlinou. Přes most Rio-Antirrio jsme přešli na Peloponés (13 €) a dál na jih jsme svištěli jako blesk... a policejní plácačka. Zrovna jsme předjížděli po zebře nadpředpisovou rychlostí...

„Co jste neviděl?“ začal originální otázkou policista. Správná odpověď podle všeho byla: „Značku omezení rychlosti,“ ale strážci zákona lámali angličtinu tak, že jim nebylo moc rozumět, a my jsme neměli motivaci tuto jazykovou bariéru překonávat. Tak nás nakonec s výtkou propustili. Jejich zásah měl koneckonců požadovaný účinek, sáhli jsme si do svědomí a rychlostní limit nadále dodržovali.

Jeli jsme do tmy, protože když už, tak jsme chtěli dorazit až do Olympie. V zemědělské krajině nás na noc uložila na terasu malá chajda na louce; vzhledem k hodině příjezdu jsme si nemohli moc vybírat, ale místo bylo nakonec velice povedené.

Ruiny v Olympii jsou, jak se dalo očekávat, turistický velkopřemysl, ale není to na nich vůbec poznat. Vlastně vypadají jako park, zbytky staveb a zdi jsou obklopené stromy, zmarliky byly právě obalené růžovými květy, po zdech pobíhaly ještěrky a vůbec celý areál působil přívětivým dojmem. Z většiny staveb tu celkem nic než kamení nezbylo, ale na jednom z nejcharakterističtějších míst, olympijském závodisti, celkem neměl

K soutěsce Vikos, kterou jsme také chtěli projít, to nebylo daleko. Nadšení pro podobný trek bylo ale pod sprchující olověnou oblohou rozděleno nerovnoměrně. Hlasování těsně rozhodlo pro okamžitý Velký přejezd, v daném kontextu spíš útěk na jih. Řekové nám pro usnadnění příchystali kousek krásné veliké dálnice, která ale nebyla nikde zakreslená, takže se šipka na navigaci probíjela terénem a zoufale hledala, kde asi tak můžeme být. Polodostavěnou dálnici lemovaly dlouhé řady pruhovaných cedulí se šípkami, jak nás silničáři směřovali do vhodného pruhu.

zub času co poškodit. A tak si tam Kája s Hvězdářem hned vyzkoušeli, jak by obstáli jako starověcí běžci.

Ještě jsme prošli muzea a město a poobědvali. Postupně jsme začali přecházet na místní stravu, což v praxi znamenalo hlavně místní přílohy k (místnímu) chlebu. (S vařením večeří jsme neexperimentovali a zůstávali u známých těstovin, rýže, čočky a podobně.) Hitem snídání a obědů se stal napřed jogurt, který tu prodávají podobně jako v Turecku po kilech, a potom chleba s olivovým olejem, kombinace až kupodivu skvělá. Olivoví maniaci doplnili ještě ty své tmavé kuličky. Bohužel bylo ještě trochu brzy na místní zeleninu i většinu ovoce.

Opět se přihlásily ke slovu naše hygienické návyky – Kája se odmítnul bez vykoupání hnout z Olympie a zbytek využil ke zkulturnění potok v horách, přes které jsme přejížděli směrem na Kalavrytu, k našemu dalšímu cíli – soutěsce Vouraikos.

Další den jsme chtěli začít jízdou vlakem, hledali jsme proto místo na spaní blízko zastávky (abychom nemuseli autem), na rovině (v horách obtížný úkol) a daleko od lidí (to jsme později zredukovali na „nebýt vidět“). Nakonec jsme po silnici vhodné tak pro jednostopá vozidla dojeli do Kato Zachlorou a zatábořili před opuštěným domkem na konci vsi. Nicméně jak večer postupoval, začali jsme mít pocit, že jsme se asi ocitli v městě duchů. Ves byla skoro pustá, okna zabetonovaná, živáčky tvořily převážně ovce, svítilo se jen tak ve třech domech... „Náš“ domek to doplňoval zatlučenými okny a zapomenutými drobnostmi pod hromádkami omítky na podlaze. Ještě že jsme k večeři měli česnek :-)

Po kolejích táhnou bosí

Cesta do Athén může návštěvníkovi zabrat nějaký čas, neboť attické horské hřebeny sice chrání oblast před útoky, ale také zpomalují a ztěžují pozemní spojení. Mimoto Attika na severu a na západě sousedí se dvěma nepřáteli, thébskou Boiótií a peloponéským Korintem, takže se vyplatí po souši cestovat opatrně a příliš se nešířit o účelu své cesty.
(E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)

Kdo někdy četl knihu Mluvící balík, setkal se tam se soutěskou Vouraikos hned na prvních stránkách. Od pobřeží do hor se vine úzký kaňon, na jeho dně bouří potok, přes který si podávají větve platany, na červených skalách se zuby nehty drží borovice a touhle fantastickou krajinou se vine železnice. Nemá to jednoduché, sklon si vyžádal doplnění ozubnicovým mechanismem a na trase tunel střídá most a obráceně. Právě po ní jsme se chystali jet. Což zejména znamenalo ráno stihnout vlak k moři.

Sestupovali jsme z kopce k trati.

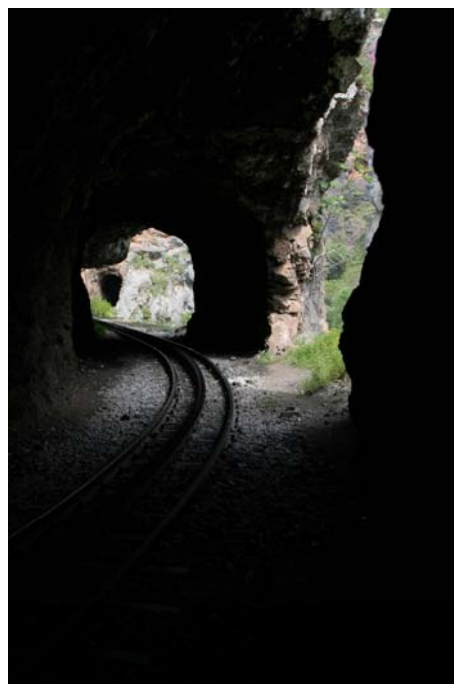
„Kdy tu má ten vlak být? Rád bych ho viděl jet...”

„Jet nahoru nebo dolů?”

„Rád bych ho viděl jet nahoru. Jet dolů bych ho taky viděl rád, ale ne odsud...”

Dobře to dopadlo, vlak jsme viděli cestou nahoru a po cestě dolů do něj nasedli. Moje očekávání před jízdou byla nevelká a byla proto mnohonásobně překonaná. Většinu cesty jako bychom viseli nad zpěněnou vodou; s každou další zatáčkou se otevíraly další pohledy na kaňon i nad hory nad ním.

Na konečné v Diakofto jsme vystoupili a začali diskutovat o tom, kudy se ten kaňon sakra může dát projít pěšky. Minimálně začátek byl ale jasný, tam jsem viděli z vlaku cestu, a tak jsme se propletli mezi domy, pomerančovníky a potokem a začali stoupat. Naše dilema vyřešili dva přátelští místňáci, kteří potvrdili naše podezření – chodí se prostě po kolejích.

„Jak ten vlak může být široký?”

„Přesně stejně, jako ten tunel...”

Protože nám bylo jasné, že pokud se potkáme s vlakem na mostě nebo v tunelu, taháme za ten kratší konec, dávali jsme si velký pozor a před každým očekávaným příjezdem vlaku jsme s rezervou uhnuli stranou. Nutno říci, že ne všichni byli tak opatrní – na kolejích jsme rozhodně nebyli sami, je tu koneckonců značená i turistická značka a

strojvůdce musí mít nervy ze železa. Pěší cesta byla úplně jiná než jízda vlakem – výhledy na vodu byly mnohem horší, ale vynahradilo to procházení tunely a přes mosty. Prostě to chce oboje zkombinovat. A viděli jsme i přehazování výhybky, heč!

První tu byl Kyklop

V lidových dèmech jsou domy malé, s chatrnou konstrukcí. (...) Stěny jsou z hlíny, dřeva nebo nedbale poslepovaných cihel či kamene, a tak chatrně postavené, že vloupání jsou běžná. Oblíbenou metodou pachatelů jak se dostat dovnitř představuje probourání zdí. (E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)

Vynecháním soutěsky Vikos jsme získali spoustu času, tak se dostaly ke slovu další peloponéské ruiny. Jako první přišel na řadu Korint. Přichystal nám ale ošklivé překvapení, protože byl na prvního máje zavřený. Tak jsme obešli areál, přes plot usoudili, že jsme celkem o nic nepřišli, a jeli dál, na Akrokorint, hrad nad městem. Opět byl zavřený, ale aspoň tu byl hezký výhled.

Mykénské ruiny byly taky zavřené, tentokrát to už ale nebylo překvapení. Tak jsme zbytek odpoledne strávili procházkami po místních sadech či kopcích. Největší efekt měla Kájova výprava: potkal nejen želvu, jako všichni ostatní, ale taky hada a navíc ukořistil pomeranče. A kamarádsky se podělil.

V sadu kousek od parkoviště u ruin jsme objevili kostelík. Byl u něj i kohoutek s vodou, tak jsme si před ním naplánovali přespání. Chvilí před setměním přijel ke kostelíku pán a za chvíli zase odjel.

Když se setmělo, pochopila jsem proč: rozsvítil v kostelíku olejové lampičky. Jak obrovská to byla maličkost! Klidné světlo kontrastovalo s dalekým mihotáním hvězd a doplňovalo je – bylo to jako pozvání, jako podaná ruka; možná jsem právě takovou ruku podat potřebovala. Seděla jsem uvnitř toho kouzla ještě dlouho a hlavou se mi honily myšlenky, zatímco venku klidně spala noc s vůní heřmánku.

Mykénské ruiny odráží originalitu civilizace, která je stvořila – charakteristické je zdivo z nepravidelných obrovských balvanů, takzvané kyklopské, a brány s odlehčovacím trojúhelníkem nad překladem. V muzeu jsou k vidění menší předměty – masivní rovné meče, šperky ve tvaru chobotnic, pohřební masky, popsané tabulky. Trochu stranou stojí hrobky – veliké kulatokuželovité zasypaniny. Zajímavá část ruin je nenápadně schovaná v koutku – schody, které klikatě vedou několik desítek metrů do podzemí, kdysi do cisterny. Skupinky návštěvníků tápou po schodech za světla mobilů...

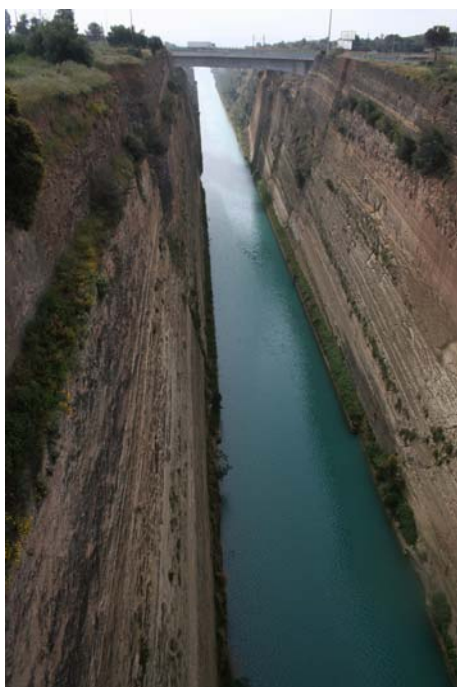
Mnohý čtenář už si teď asi klepe na hlavu – naše cesta Řeckem pomalu končí a moře bylo zatím zmíněné jen jako něco, co je vidět z vrcholků hor. Právě toto faux-pas měla spravit naše poslední zastávka, místo, kde kromě ležení u moře bude i nějaká jiná náplň času: Heraion perachorský. Na samém konci mysu severně od Korintu stávala v malé zátoce svatyně bohyně Héry, dnes je vedle jejích pozůstatků postaven ještě maják. Místo bylo ještě lepší, než jsem čekala – vstup do vody

pozvolný, hned vedle se ale dalo skákat z pobřežních skal. Kostelík v ruinách, s kohoutkem se sladkou vodou. Borový les, louka, útesy, večere ve starověkém chrámu... Jen moře bylo studené a plavaly v něm nějaké mrtvé medúzy či co.

Směrem na Athény nás čekal pro změnu novodobý technický zázrak – Korintský kanál. Prokopat šíji spojující Peloponés s pevninou chtěl vlastně už Periandros šest set let př.n.l., ale nakonec to zvládli až Francouzi o dva a půl tisíce let později. Obrovským korytem v pevné skále si zkracují cestu lodě – aspoň ty,

které se vejdou dovnitř. A na západním konci přeplouvají přes most – není totiž zvedací, ale ponorný.

Zbývala nám ještě asi hodina, než jsme měli vrátit auto. „Chci vidět chrám, co má aspoň deset stojících sloupů,“ prohlásil Hvězdář. Tak jsme ještě zajeli na mys Sunion k Poseidonovu chrámu. Na obdivování jsme měli přesně tři minuty, čili o něco méně, než tu trávil lord Byron. Ale zahlédli jsme přitom českou historickou plachetnici LaGrace.

A kruh se uzavřel.

Přecpaná kolébka evropské civilizace

Nabízí se řada důvodů, proč doporučit výlet do Attiky a zvláště do Athén. I když je zdejší půda neúrodná a chudá, dějiny a kultura jsou bohaté. Athénský námořní obchod spolu s bohatstvím z laurijských stříbrných dolů učinily z Athén přední kulturní destinaci v oblasti východního Středomoří. Město jako takové nabízí návštěvníkovi množství zajímavostí: od architektury po náboženské svátky a od dějin po velká sportovní klání – v Athénách najdete všechno. (E. Chaline: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př.n.l.)

Přijeli jsme do Athén v polovině odpoledne a někteří z nás, třeba já, byli zralí tak akorát do postele. Aktivní jedinci a profesionální zájem nás přesto vyburcovali – šli jsme se podívat na Athénskou univerzitu. Byla nepřekvapivě podobná mnoha jiným podobným institucím. Tak jsme ji nechali být a šli jsme radši na večeři.

Místní jídlo jsme si během návštěvy užívali několikrát. Ustálili jsme se na dvou chodech – salát s chlebem a hlavní jídlo – a snažili se soustředit na místní speciality, takže mezi saláty byly obvykle tzatziky a choriatiki salata, jednou taky taramosalata, z hlavních jídel si vzpomínám na skopové s omáčkou i bez, smažený tvarohovitý sýr, musaku, souvlaki, kalamáry, gyros. Všechno to bylo dobré, něco moc dobré.

Athény se mi nelíbí. Připadají mi příliš zastavěné – dlouhé rovné ulice plné aut, krychloidi budovy, nepravidelná a nepohodlná hromadná doprava... a to všechno se táhne daleko na všechny strany, takže se nedá moc utéct. Zástavbu protrhává jen

několik dostatečně strmých pahorků. Trochu lepší je centrum města. Povinná je pochopitelně návštěva Akropole. Skála, na které stojí, vyčnívá nad okolí, nahoře je víceméně holá a stojí na ní jen zbytky chrámů, zejména Parthenonu. Hrdá památka na antiku byla pobořená až v sedmáctém století (a ani tehdy by tak špatně nedopadla, nebýt v ní muniční sklad); dnes v ní stojí dva jeřáby, rekonstruují

ji a vkusně doplňují fotografie tisíců turistů.

Okolo Akropole jsou odkryté i další starověké pamětihodnosti – Dionýsovo divadlo, zbytky bývalých náměstí a dalších chrámů a budov. Často zbývají jen základy, vlastně kamení ve tvaru půdorysů, stát zůstaly jen některé stavby. Dva pahorky hned v sousedství jsou v podstatě zarostlé lesem – je až

neuvěřitelné, jak se lze pár kroků přenést do divočiny uprostřed velkoměsta. Ale i mezi ruinami rostou stromy (a i v lese jsou občas ruiny) – je docela příjemné se tu procházet. Nepříjemné je jen to, že všude kromě lesa se platí vstupné – lístky lze koupit jen na celý areál a tak jsou i dost drahé (studenti jdou zdarma, jako vesměs všude, ale mně to tentokrát neprošlo). Kromě toho se zavírá ve tři... no, v praxi, řekněme... v půl třetí. A protože jsme šli na oběd s Řekyněmi, co byly u nás na stáži, viděli jsme z dostupné oblasti tak polovinu. Zbývalo už tedy jen samotné město. Nejkrásnější z něj je Anafiotika, oblast malých domečků a malých uliček severovýchodně od Akropole. Slovo malé je v tomto kontextu potřeba chápat doslovně – uličky můžou být taky jen metr široké a vzhledem k tomu, že tam stejně nic neprojde, se střídají se schodišti, domečky jsou přízemní a zdobené spoustou květin. Místní obyvatelé postávají a povídají si na ulici. Všude posedávají kočky. Turistů sem kupodivu moc nezabloudí, asi mají pocit, že někomu lezou na dvorek, což jsem já měla taky. Chvilku tady mě dodala síly k dalšímu boji s tímhle jinak dost šíleným městem.

Navazující čtvrť Plaka neboli Staré Athény je taky hezká, ale zdaleka ne tolik. Pořád je spíš komorní a pořád tu lze najít hezká zákoutí, ale je to prostě už civilnější oblast. Kromě toho mi směrem k Omonii začala připadat i dost divoká a přistihla jsem se, že si držím ruku na peněženke. Už mi to stačilo – však jedny Athény jsou na jednoho člověka a jeden den až dost.

Na poslední půlden jsme si nechali Národní archeologické muzeum. V něm je příležitost doobdivovat všechno to, co chybí na místě původních ruin a nestihli si to odvézt Britové, Francouzi ani nikdo jiný. Mramorové i bronzové sochy, keramika, šperky, zbraně, nářadí, fresky... Největší dojem na mě udělala socha, která byla vylovená z vraku a zčásti ji rozhlodalo moře a ze zraněného chlapce udělalo půlčlověka.

Venku se zatím ženili čerti. Pršelo, jen se lilo, když jsme vyšli ven, valily se po ulicích proudy vody a brzdily dopravu, všichni byli mokří jak myši... prostě bylo veselo.

A naše cesta končí, jako končí jednou všechno – a někdy je těch konců až moc najednou. Ale prý zase něco začíná. Tak ať jsou všechny konce vyvážené novými začátky...

